

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף כג

משנה: רבי יהודה אומר.. תספוג מכת מרדות: אמנם היא פטורה ממלקות דאורייתא, אבל מדרבנן מלקים אותה 'מכת מרדות' על כך שהתכוונה במזיד לעבור על נזירותה.

גמרא: ת"ר אישה הפרם: נאמר "וְאִם הָפַר יָפַר אֶתֶם אִישָׁה בְיוֹם שְׁמִעוּ כָּל מוֹצֵא שְׁפָתֶיהָ לַנְּדָרֶיהָ וְלֹאֲסַר בְּפִשָּׁהּ לֹא יִקּוּם אִישָׁה הַפְּרָם וְיִהְיֶה יִסְלַח לָהּ" אם בעלה הפר לה את הנדר מדוע היא צריכה סליחה מהשם? אלא בהכרח מדובר שהיא לא ידעה שבעלה הפר לה ועברה על הנזירות לפי מחשבתה, ולכן למרות שבאמת בעלה הפר לה היא צריכה סליחה מה' על כך שהתכוונה לעבור עבירה.

כיוצא בדבר אתה אומר: נאמר "וְאִם נָפַשׁ בִּי תִחַטָּא וְעִשְׂתָּה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲנִי לֹא תַעֲשִׂינִי וְלֹא יִדַע וְאֲנִים וְנִשְׂא עֹוֹנוֹ" זהו אדם שוגג שחשב שהוא אוכל בשר כשר והתברר שהיה זה בשר חזיר, ועל כך הוא צריך כפרה, קל וחומר למי שהתכוון לאכול בשר חזיר! ומדובר שהיתה לפניו חתיכה ספק של שומן ספק של חלב (שומן מותר באכילה ואילו חלב אסור באיסור כרת) והוא סבר שהיא שומן, ולאחר שאכלה התברר שהיא ספק – הוא צריך להביא קרבן אשם תלוי. זו דעת רבי עקיבא.

איסי בן יהודה אומר: לדעתו לא מביאים אשם תלוי על חתיכה אחת שהיא ספק שומן ספק חלב, אלא רק על שתי חתיכות שאחת שומן ואחת חלב, ואכל אחת מהן במחשבה שהיא השומן, ולאחר מכן התברר שיש ספק איזו חתיכה אכל – מביא אשם תלוי. טעם הדבר יתברר להלן בצריכותא.

וכל הני (שלושת הלימודים הנ"ל) למה לי? צריכין! וכו': א. באישה שהפר לה בעלה ללא ידיעתה - מצד אחד היא התכוונה לעבירה במזיד, ולכן זו סיבה שהיא צריכה כפרה (שלא כמו בחתיכה). מאידך היא היתה באמת מותרת באופן ודאי, וזו סיבה שאולי לא תצטרך כלל כפרה (שלא כמו בחתיכה). ב. בחתיכה אחת ספק שומן ספק חלב – מצד אחד התכוון להתר, ולכן זו סיבה שהוא לא יצטרך כפרה (שלא כמו באישה). מאידך יש

(המשך בדף הבא ↓)

ספק האם הוא עבר עבירה או לא, ולכן זו סיבה שהוא כן יצטרך כפרה (שלא כמו באישה). ג. ועדיין בחתיכה אחת ספק הלב - לא הוקבע האיסור כי זהו רק ספק האם היא אסורה או לא, אבל בשתי חתיכות שודאי אחת מהן איסור - האיסור קבוע כאן, ולכן היתה הוה אמינא שלא תועיל כפרה, קמ"ל שכן.

ואחד אכלו לשום אכילה גסה: הוא לא אכלו לשם מצוה אלא לשם תענוג (מאירי).

ריש לקיש לא מסכים לקרוא לו פושע משום שאף שהוא לא קיים מצוה מן המובחר כי לא כיון לשם מצוה, אבל קיים מצוה [כי מצוות אין צריכות כוונה -עב"ץ]. ואמנם ריש לקיש סובר שמצוות צריכות כוונה אך בפסח הוא מודה שאין צריכות כוונה -טורי אבן].

זה אשתו ואחותו עימו: בבית, ובלא ידיעתו בא על אחותו.

הגמרא דוחה: בפסוק מדבר על דרך אחת שצדיקים ילכו בה ופושעים יכשלו בה, כלומר באותו מעשה עצמו יש צדיק ויש פושע, ואילו כאן לאחד נזדמנה אשתו ולשני נזדמנה אחותו והרי זה שני מקרים שונים.

אמר רבי יוחנן כל הפסוק הזה: הפסוק המדבר בפרידת לוט מאברהם והליכתו לסדום "וַיֵּשֶׁא לֹוט אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת כָּל כְּפַר הַיַּרְדֵּן כִּי כָּלָה מִשְׁקָהּ" מילות הפסוק נדרשות בעניני זנות. מכאן שלוט בודאי לא התכוין לשם מצוה.

ותשא אשת אדוניו: אשתו של פוטיפר נשאה עיניה אל יוסף.

כי היא ישרה בעיני: אמר שמשון על בת פלשתים.

כי בעד אישה זונה עד ככר לחם: אדם הרודף אחר הזנות יגיע לפת לחם.

אלכה אחרי מאהבי וכו': כך אומרת אישה מנאפת.

הוא מינס אניס?: אך לוט היה אנוס כי הוא היה 'שיכור כלוט'..? והתשובה היא שבקומה של ביתו הבכורה הוא הרגיש במה שקרה, ובכל אופן הוא שתה שוב בלילה הבא כי היה נוח לו שתעשה זאת גם הבת הצעירה.

זה לוט שפירש מאברהם: לוט היה 'אחיו' של אברהם ככתוב 'כִּי אֶנְשִׁים אָחִים אֶנְחֵנו', והוא פשע ונפרד מאברהם המכונה 'קְרִיַת עֵז' מלשון חוזק ועוצמה וכמו שנאמר באברהם 'הַבֵּיטוּ אֶל צוּר חֲצַבְתֶּם'. וה'וּמְדִינִים' המריבות שהיו בינו לאברהם גרמו לו להיכשל בבנותיו, ובכך ל'כַּבְּרִים אֶרְמוֹן' לסגור את הארמון של עם ישראל על צאצאיו שלא יבואו בקהל עמוני ומואבי.

(המשך בדף הבא ↓)

תמר זינתה: עם חמיה יהודה, ועשתה זאת לשם שמים בכדי להוליד בנים מזרעו של יעקב אבינו (כנאמר בתורה שהסיבה שהיא עשתה זאת "כי רָאָתָהּ כִּי גָדַל יְשָׁלָה וְהוּא לֹא נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה"). אבל זמרי התכוין לשם עבירה ונהרגו בגללו עשרים וארבע אלף איש במגיפה.

גדולה עבירה לשמה: כלומר עבירה שמותר לעשותה בגלל פיקוח נפש לכלל ישראל (עיין מאירי סנהדרין עד', שו"ת מהרי"ק קסד') כמו יעל שנבעלה לסיסרא (והיה מותר לה מצד איסור גילוי עריות כי היא 'קרקע עולם' -תוס').

בתחילה סברה הגמרא שהיא גדולה יותר ממצוה שלא לשמה. אך מקשה שהרי מצוה שלא לשמה היא חשובה שהיא מביאה למצוה לשמה, ולא יתכן שעבירה לשמה תהיה יותר חשובה ממנה. ולכן נוקטת הגמרא שהיא כמו מצוה שלא לשמה.

מנשים באוהל תבורך: היא כמו האימהות שאמרו לבעליהן לקיים מצוה עם שפחתן אך היה זה שלא לשמה אלא מתוך קנאה (שרה בהגר, רחל בלאה, לאה בשפחתה). (- מפרש. ונראה שהוא לא גרס 'רבקה').

שנאמר בין רגליה וכו': שבע לשונות של נפילה ושכיבה נאמרו בפסוק.

טובתן של רשעים אינה אלא רעה: כמו שמצינו בלבן שלא ידבר עם יעקב אפילו בטובה וזאת כדי שלא יבוא להישבע בעבודה זרה שלו. וגם אצל יעל היתה זו רעה כי סיסרא הטיל בה זוהמא (-מפרש).

בשכר מב' קרבנות שהקריב בלק: בלק עשה זאת מפני שפחד מעם ישראל (מהרש"א בהוריות). [ואמנם כל מה שנאמר לעשות שלא לשמה הכוונה לשם כבוד, אבל הלומד על מנת לקנטר נוח לו שלא נברא -תוס'. ובלק לא עשה על מנת לקנטר אלא מתוך פחד. -מהרש"א שם].

ואל תתגר במלחמה: דוקא מלחמה לא, אבל מותר לצער אותם.

זכתה וקדמה ארבעה דורות בישראל למלכות (בגירסת המפרש, תוס', ורא"ש): ממוזב יצאה רות שהצטרפה לעם ישראל, ולאחר ארבע דורות (עובד, ישי, דוד המלך, שלמה) הצטרפה גם נעמה העמונית לעם ישראל וילדה את רחבעם (בן שלמה המלך ונעמה העמונית).